

Λεξικό νεοελληνικής λογοτεχνίας

ΚΑΘΩΣ εκπνέει το έτος 2007, βαρυφορτωμένο με λογής γεγονότα και φωνασκίες, θα ήταν πρόσφορο να γίνει ένα μικρός απολογισμός και από τον χώρο της λογοτεχνίας και των λογοτεχνικών σπουδών. Όμως μου φαίνεται προτιμότερο και πιο ταιριαστό για τη στήλη αυτή να παρουσιαστεί μια πρόσφατη σημαντική έκδοση, το Λεξικό νεοελληνικής λογοτεχνίας (εκδ. Πατάκης, 2007, σελ. 2459). Ο ογκωδέστατος και χρηστικός αυτός τόμος είναι καρπός εργασίας 19 χρόνων και οφείλεται σε 106 συντάκτες (νεοελληνιστές, ιστορικούς, κριτικούς, δημοσιογράφους, βιβλιογράφους κ.ά.). Περιλαμβάνει λήμματα για συγγραφείς, έργα, λογοτεχνικά ρεύματα, είδη και όρους, περιοδικά, ιδρύματα και εκδοτικούς οίκους, αλλά και για επιλεγμένους ξένους συγγραφείς με ελληνικές τύχες. Στο λήμμα ενός συγγραφέα, για παράδειγμα, δίνονται βιογραφικά στοιχεία, εργογραφία, το στίγμα της ποιητικής του και αρκετές βιβλιογραφικές πηγές. Οι πληροφορίες και οι επισημάνσεις στον Πρόλογο του εκδότη και στην Εισαγωγή του Αλ. Ζήρα, οι συντομογραφίες, τα αρκτικόλεξα, οι βραχυγραφίες βιβλίων αλλά και οι συντομογραφίες και ειδικότητες των συντακτών, όλα μεθοδικά ενορχηστρωμένα, υπο-

βοηθούν στην ανάγνωση των λογής λημμάτων.

Στον επιβλητικό και χρηστικό αυτό τόμο περιλαμβάνονται πλήθος λημμάτων για λογοτέχνες, κείμενα, περιοδικά, ρεύματα, είδη, όρους και ιδρύματα.

Ανεξάρτητα από τις επιμέρους αντιρρήσεις που μπορεί να προβάλλει ένας ενήμερος αναγνώστης για παρουσίες, απουσίες ή αξιολογήσεις συγγραφέων και τίτλων, πιστεύω ότι κατά κανόνα δίνεται πολύ ικανοποιητική εικόνα των πραγμάτων. Πολύ σωστά

στο λεξικό αυτό περιλαμβάνονται όχι μόνο μείζονες και ελάσσονες συγγραφείς, αλλά και ονόματα τρίτης και τέταρτης κατηγορίας. Άλλωστε, πρόκειται για Λεξικό και όχι για Ιστορία της νεοελληνικής λογοτεχνίας. Εκτός από επαρκείς πληροφορίες για λογοτέχνες, τίτλους περιοδικών και αυτοτελών εκδόσεων, ένας πιο ειδικός αναγνώστης μπορεί να αναζητήσει στοιχεία και πηγές για ένα πλήθος θεμάτων και όρων, όπως: αστικό μυθιστόρημα, αυτοβιογραφία, αφηγηματολογία, Bildungsroman, γαστρονομική λογοτεχνία, γενιά beat, γκροτέσκο, διαλογικότητα, ελεύθερος στίχος, έμφυλος λόγος, θέατρο ιδεών, ιστορικό δράμα, κριτική, μοντερνισμός, μοτίβο, μπαλάντα, παραλογοτεχνία, ποιητική, υφολογία, φάρσα, χαϊκού ψυχαναλυτική θεωρία κ.τ.λ.

Ασφαλώς δεν είναι χωρίς σημασία το γεγονός ότι για πρώτη φορά περιλαμβάνονται (σχεδόν εξαντλητικά) και ονόματα συγγραφέων που έζησαν ή ζουν έξω από την Ελλάδα: Βενετία, Βαλκάνια, Σμύρνη, Κωνσταντινούπολη, Αίγυπτο αλλά και στην Κύπρο. Πολύ συνειδητά ο Αλέξης Ζήρας (στον οποίον οφείλονται τα περισσότερα κυπριακά λήμματα) διευκρινίζει στην Εισαγωγή του ότι «ο χρήστης του λεξικού θα εντοπίσει εύκολα την πολυεπίπεδη επικοινωνία των λογίων και λογοτεχνών της Κύπρου με την Ελλάδα. Έτσι ώστε η κοινή παιδεία, οι κοινές αναφορές στους μείζονες συγγραφείς μας, η δυναμική συνύπαρξή τους σε αθηναϊκά λογοτεχνικά έντυπα και η έντονη παρουσία τους σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης να κάνουν απαραίτητη πλέον τη συνεξέταση και τη συναξιολόγηση των κυπριακών γραμμάτων με τα ελλαδικά». Ας σημειωθεί ότι ο Αλ. Ζήρας είναι από τους ελάχιστους Ελλαδίτες κριτικούς ή νεοελληνιστές που ασχολούνται σοβαρά και αρκετά συστηματικά με τη λογοτεχνική παραγωγή στην Κύπρο.

Λευτέρης Παπαλεοντίου

Πανεπιστήμιο Κύπρου